ת"א 45710-10-15 פלוני נ' עיריית רעננה ואח'

לפני כבוד השופטת עירית כהן

התובע: **עמוס אלוני**
ע"י עוה"ד יריב ברוקמן או אלי זוהר ואח'

נגד

הנתבעות:
1. עיריית רעננה – האגף לשירותים חברתיים – עניינה הסתיים
2. שירותי בריאות כללית – עניינה הסתיים
3. מיכל אלוני (אסירה)
ע"י עוה"ד אלון לוריה ואח' – מינוי הסיוע המשפטי
4. ד"ר דוד אלטמרק – עניינו הסתיים

<u>פסק דין</u>

1. לפניי תביעה לפיצויים שהגיש התובע בעקבות רצח שתי בנותיו על ידי אמן, נתבעת 3, מי שהייתה במועדים הרלוונטיים בת זוגו.

2. התביעה הוגשה על ידי התובע כיורש של עיזבונות הבנות ז"ל וכנפגע משני, על פי הלכת **אלסוחה** (רע"א 444/87 **אלסוחה נ' עיזבון המנוח דהאן ז"ל** (30.7.1990) [להלן: "**אלסוחה**"]).

3. התביעה הוגשה גם נגד עיריית רעננה – האגף לשירותים חברתיים, שירותי בריאות כללית וד"ר דוד אלטמרק. התביעה נגד ד"ר אלטמרק נדחתה בהסכמה (הסדר מיום 1.8.2018). התביעה נגד עיריית רעננה ושירותי בריאות כללית הסתיימה במסגרת גישור.

4. התובע עמד על ניהול ההליך נגד נתבעת 3 ופסק הדין מתייחס לתביעה זו.

5. התובע הגיש תצהירי עדות ראשית שלו, של בניו מנישואיו הראשונים ושל ד"ר אתי אבלין, עובדת סוציאלית קלינית ומומחית להתמודדות עם אובדן ושכול, אשר טיפלה בתובע ובבני משפחתו לאחר הרצח.

כמו כן הגיש התובע את חוות הדעת של ד"ר קראקה תאופיק, מומחה בתחום הפסיכיאטריה, בשאלת האחריות של נתבעות 1- 2 (חוות הדעת מיום 4.1.2019), ואת חוות הדעת של ד"ר איזבלה גרינברג, מומחית בתחום הפסיכיאטריה, בשאלת הנכות שנותרה לו עקב האירוע (חוות הדעת מיום 12.10.2015).

6. הנתבעת לא הגישה ראיות. היא ביקשה להגיש כראיה מטעמה את חוות הדעת של פרופ' מרק וייזר, מומחה בפסיכיאטריה, אשר נערכה לבקשת נתבעות 1- 2, אולם חזרה בה מכוונתה לאחר שפרופ' וייזר לא הסכים שהיא תעשה שימוש בחוות הדעת.

7. הנתבעת ויתרה על חקירת המצהירים והמומחים מטעם התובע, והוסכם על הגשת סיכומים על בסיס החומר המצוי בתיק.

<u>האחריות</u>

8. נגד נתבעת 3 התנהל הליך פלילי והיא הורשעה ברצח שתי הבנות בכוונה תחילה, עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977.

9. בתחילת ההליך הפלילי כפרה נתבעת 3 במיוחס לה בכתב האישום. לאחר שהחלה שמיעת הראיות הודתה כי חנקה למוות את שתי הבנות וטענה כי כוח עליון (השטן) הכריח אותה לבצע את המעשים (עמ' 279- 281 לפרוטוקול בבית המשפט המחוזי).

טענת הנתבעת לנסיבות מקלות ובקשתה להטיל עליה ענישה מופחתת לפי הוראות סעיף 300א(א) לחוק העונשין נדחתה (החלטה מיום 17.9.2014). נקבע כי התנהגותה ומעשיה של הנתבעת עובר לרצח, בזמן ובסמוך לאחריו, אינם מתיישבים עם קיומה של הפרעה נפשית חמורה שפגעה פגיעה ניכרת ביכולת השיפוט שלה להבין את מעשיה או להימנע מהם. "**מדובר במעשי רצח אכזריים שבוצעו בבנותיה הקטינות של הנאשמת, חרף התנגדותן ובכיין, כאשר הרצח של ר' ז"ל נעשה לעיני נ' ז"ל, כשהאחרונה נפחה את נשמה לאחר שהטילה את מימיה במיטה. מדובר באכזריות שאינה מצדיקה הפעלת שיקול דעתו של בית המשפט ומתן 'סעד מן הצדק' לנאשמת**".

10. על פי עובדות כתב האישום שבהן הודתה נתבעת 3, היא התגוררה יחד עם התובע ושתי בנותיהן המשותפות ז"ל בחדר אחד בדירה השייכת לאמה. בחדרים האחרים בדירה התגוררו אמה ואחיה.

הנתבעת סבלה לאורך שנים מדיכאון שבגינו טופלה בבית החולים "שלוותה" וקיבלה תרופות נגד דיכאון שחדלה מליטול ביוזמתה במחצית שנת 2010 או סמוך לכך. על רקע סירובה להמשיך ליטול תרופות התערערו יחסיה של הנתבעת עם בני משפחתה. על רקע תפקודה הלקוי טופלה המשפחה על ידי שירותי הרווחה בעיר.

ביום 10.11.2010 סמוך לשעה 6:40 עזב התובע את הדירה והלך לעבודתו. סמוך לשעה 8:00 עזבה גם אמה של הנתבעת את הדירה. בדירה נותרו הנתבעת ושתי בנותיה אשר ישנו בחדר אחד, ואחיה ששהה בחדר אחר. בדומה לימים קודמים, הנתבעת לא שלחה את בנותיה למסגרות החינוכיות. בשעה 9:42 התקשר התובע מספר פעמים לטלפון של הנתבעת והיא לא ענתה לשיחותיו. התובע התקשר לטלפון שהיה בדירה וענה על ידי אחיה של הנתבעת. הוא ביקש ממנו לבדוק האם הבנות הלכו לבית הספר ולגן. אחיה של הנתבעת הקשיב לקולות מבעד לדלת החדר מבלי שפתח אותה, והשיב שהוא שומע את הבנות והן עדיין בבית.

11. לפי כתב האישום, זמן קצר לאחר מכן, גמלה בליבה של הנתבעת ההחלטה להמית את שתי בנותיה. הנתבעת חנקה את שתי הבנות בזו אחר זו על ידי כריכת גרב והידוקה סביב צווארן. בשעה 13:10 התקשרה לתובע והודיעה לו שחנקה את שתי הבנות למוות.

12. ביום 29.12.2014 נגזר דינה של הנתבעת והושת עליה עונש של 2 מאסרי עולם מצטברים לריצוי בפועל (החל מיום מאסרה), פיצוי לתובע בסכום של 500,000 ₪ ופיצוי לבנו ולבתו מנישואיו הראשונים בסכום של 100,000 ₪ לכל אחד (תפ"ח 9816-12-10 **מדינת ישראל נ' אלוני (אסיר)** (29.12.2014)).

13. על פסק הדין וחומרת העונש הגישה הנתבעת ערעור לבית המשפט העליון (ע"פ 485/15 **אלוני נ' מדינת ישראל** (13.6.2017)).

בערעור נדחו טענות הנתבעת כי התקיימו התנאים הדרושים להחלת ענישה מופחתת כאמור בחוק העונשין. נקבע כי טענות ההגנה לפיהן נפגעה במידה ניכרת יכולתה להימנע מביצוע המעשים ולהבין את שעשתה לא הוכחו כנדרש. עוד נקבע כי אין מקום לחרוג מהכלל של ריצוי המאסרים באופן מצטבר.

14. הממצאים והמסקנות שנקבעו בהליך הפלילי מחייבים במסגרת הליך זה לפי סעיף 42א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א – 1971.

<u>אשם תורם</u>

15. נתבעת 3 טוענת כי יש לייחס לתובע אשם תורם.

בכתב התביעה ובחוות הדעת של ד"ר תאופיק טען התובע כי אם היו נעשות הפעולות הנדרשות להוצאת הילדות מביתן, האירוע לא היה מתרחש. התובע טען טענות אלה נגד עיריית רעננה ושירותי בריאות כללית, ולטענת נתבעת 3, הטענות יפות גם נגד התובע. עוד לטענתה, היה על התובע לדאוג לאשפוזה בבית החולים שלוותה שכן ידע שהיא מסוכנת לה ולסביבתה.

16. התובע טוען כי אין להטיל עליו אשם תורם. כי הטענה שהוא תרם למקרה הרצח אינה מתיישבת עם השכל והלב האנושי. לטענתו, לא הייתה לו יכולת לצפות את הרצח או למנוע אותו.

17. אני דוחה את טענת הנתבעת כי יש לייחס לתובע אשם תורם. התובע התריע לפני האגף לשירותים חברתיים מספר רב של פעמים על מצבה הנפשי של אשתו שעלול להוביל לטרגדיה. התובע פנה גם לגננת של בתו נ' בשל קשיי התפקוד של הנתבעת בבית, ותיאר קשיים משמעותיים בתפקודה. התובע ויתר על שעות נוספות בעבודתו כדי להיות יותר בבית עם הבנות (נספח כ"א לכתב התביעה).

ביום 23.6.2009 התלונן התובע לפני עובדת סוציאלית (צוות חוק הנוער) על תפקודה הבעייתי של הנתבעת והביע דאגה רבה לבנות (נספח י לכתב התביעה). ביום 6.7.2009 שוחח התובע עם העובדת הסוציאלית ודיווח על התקפי כעס והשתוללות של הנתבעת (נספח י"א לכתב התביעה). ביום 2.9.2010, בשיחת טלפון עם העובדת הסוציאלית, התלונן התובע כי מצב רוחה של הנתבעת לא טוב, שהיא נעשתה אדישה כלפיו וכלפי הילדות, וכן שהפסיקה לקחת את הטיפול התרופתי על דעת עצמה לפני כחודשיים (נספח י"ח לכתב התביעה). ביום 7.9.2010 התקשר התובע שוב לעובדת הסוציאלית ודיווח כי הנתבעת לא הלכה לעבודה ולא שלחה את הבנות למסגרות, למרות שהעיר אותה בבוקר כדי לארגן אותן (נספח י"ט לכתב התביעה).

בביקור בית שנערך ביום 11.9.2010 נפגשה העובדת הסוציאלית עם התובע. לדבריו הוא אובד עצות. הנתבעת מתפרצת וצועקת על הבנות והוא מצפה מהעובדות הסוציאליות לסייע לו לשנות את התנהגותה (נספח כ לכתב התביעה).

18. אעיר כי שאלת האשם התורם של התובע רלוונטית רק לתביעה האישית של התובע ולא לתביעות של העיזבונות, שבהם הוא תובע כיורש.

<u>הנזק</u>

<u>תביעת עזבון המנוחה ר' ז"ל</u>

19. ר' ז"ל ילידת 15.3.2006. בת 4 וחצי במועד הרצח.

<u>הפסד השתכרות בשנים האבודות</u>

20. הפיצוי בגין השנים האבודות יחושב לפי 30% מהשכר הממוצע במשק, בהתאם להלכת **פינץ** ולהלכת **אבו חנא** (ע"א 10990/05 **פינץ נ' הראל חברה לביטוח בע"מ** פ"ד סא(1) 325 (2006); ע"א 10064/02 "**מגדל" חברה לביטוח נ' אבו חנא,** פ"ד ס(3) 13 (2005)).

גובה השכר הממוצע במשק נקבע לפי סעיף 2 לחוק השכר הממוצע (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש), התשפ"א – 2020 (ס"ח 2891 מיום 29.12.2020), ועומד על סך של 10,595 ₪ ברוטו. כפי שנפסק יש לקחת שכר זה כבסיס גם בתיקים המתנהלים לפי פקודת הנזיקין (ראו והשוו להחלטה בת"א 44398-08-19 **פלונים נ' המאגר הישראלי לביטוח רכב** – "**הפול**" (13.4.2021)).

21. תחשיב המבוסס על 10,595 ₪ (השכר הממוצע במשק) X 302.1707 (מקדם היוון מגיל 20 עד גיל 67) X 0.8885 (מקדם היוון כפול עד גיל 20) X 30%, מגיע לסכום של **854,000** ₪ (במעוגל).

22. הפיצוי כולל את ההפסד בתקופת הפנסיה ואין להוסיף לשכר 12.5% בגין תקופה זו (רע"א 1698/17 **פלוני נ' פלוני** (23.3.2017)).

23. הפיצוי בגין הפסד קצבת הזקנה מתקזז עם ההפרשות שהיה על המנוחה להפריש במהלך השנים למוסד לביטוח לאומי (רע"א 1698/17 **פלוני נ' פלוני** (23.3.2017)).

כאב וסבל וקיצור תוחלת חיים

24. הנתבעת חנקה את בנותיה באופן אכזרי על אף התנגדותן ובכיין.

25. בגין הכאב והסבל ובגין קיצור תוחלת החיים אני פוסקת פיצוי בסך של **1,000,000** ₪ בראש נזק זה.

הוצאות קבורה ומצבה

26. לא הוצגה אסמכתה על הוצאות קבורה ומצבה.

27. אני פוסקת פיצוי בסכום של **10,000** ₪ עבור הוצאה זו.

עזבון המנוחה נ' ז"ל

28. נ' ז"ל ילידת 25.5.2004, כבת שש וחצי במועד הרצח.

הפסד השתכרות בשנים האבודות

29. תחשיב המבוסס על 10,595 ₪ (השכר הממוצע במשק) X 302.1707 (מקדם היוון מגיל 20 עד גיל 67) X 0.9426 (מ. היוון כפול עד גיל 20) X 30%, מגיע לסכום של **905,000** ₪ (במעוגל).

30. לעניין ההפסדים בתקופת הפנסיה והפסד קצבת הזקנה ראו סעיפים 22-23 שלעיל.

כאב וסבל

31. מעשה הרצח של ר' ז"ל נעשה לנגד עיניה של נ' ז"ל. נ' ביקשה לצאת מהחדר לשירותים אולם אמה אסרה עליה לצאת והיא הטילה את מימיה במיטה.

32. בגין הכאב והסבל וקיצור תוחלת החיים אני פוסקת פיצוי בסך של **1,000,000** ₪.

הוצאות קבורה ומצבה

33. אני פוסקת פיצוי בסכום של **10,000** ₪ עבור הוצאות קבורה ומצבה.

תביעת התובע

פיצוי התובע כניזוק משני

34. התובע יליד 22.3.1955 (היום בן 67).

35. אין מחלוקת שהתובע עומד בתנאי הזכאות על פי הלכת **אלסוחה**. המחלוקת נוגעת לגובה הפיצוי המגיע לו.

<u>נתוני התובע</u>

36. לכתב התביעה צירף התובע את חוות הדעת של ד"ר גרינברג, מומחית בתחום הפסיכיאטריה, אשר קבעה לו נכות בשיעור של 50%.

על פי חוות הדעת מצבו של התובע מוגדר כ"אבל טראומטי". התובע נמצא במצב רגשי קשה, מתקשה להתמודד עם האובדן, נמצא בדיכאון עמוק עם סימנים מאז'ורים, הרגשת ייאוש, חוסר אונים, חוסר הנאה וחוסר טעם בחיים. התובע סובל מהפרעה קשה בתפקוד הנפשי והחברתי ויש הגבלה קשה של כושר העבודה.

37. הנתבעת לא הגישה חוות דעת נגדית. בסיכומיה ציינה כי חוות הדעת מטעם התובע ניתנה לפני כ – 6.5 שנים. התובע עובד ומתפרנס והדבר אינו מתיישב עם קביעת המומחית מטעמו. התובע אף תומך בבנו, בניגוד להנחת המומחית.

38. נכותו של התובע קשה, ויש לה השלכות תפקודיות.

39. מחוות הדעת הפסיכיאטרית, מעדותו, ומתצהירו עולה שעובר לתאונה הוא עבד כמאבטח בגן ילדים. על פי תצהירו לאחר אירוע הרצח הפסיק את עבודתו למשך כשנה ואז שולב במחלקת מקלטים וגנים (סעיף 18 לתצהיר).

40. התובע הצהיר שבעבודתו כמאבטח השתכר סכומים שבין 11,000 ₪ לבין 13,000 ₪ לחודש, ולאחר אירוע הרצח ירד שכרו כמחצית, והוא השתכר סכומים שנעו בין 4,500 ₪ לבין 5,500 ₪ לחודש. שכרו במחלקת מקלטים וגנים היה נמוך מאוד.

41. התובע לא הגיש תלושי שכר לתקופה שקדמה לאירוע. ממכתב העובדת הסוציאלית מיום 25.11.08 (נספח ו לכתב התביעה) עולה שהתובע עבד בתקופה זו בחנות למוצרי חשמל בהרצליה והשתכר 5,000 ₪, וכי המשפחה התגוררה בבית אמה של נתבעת 3 מאחר שלא היה באפשרותם לשכור דירה.

42. התובע התמיד בעבודתו בעיריית רעננה עד שנת 2017 (מכתב סיום ההעסקה צורף לתצהיר התובע). מחודש אפריל 2017 ועד ספטמבר 2021 הוא עבד כנהג בחברת מודיעין אזרחי.

מתלושי השכר שהתובע הגיש עולה כי בשנת 2016 השכר החודשי הממוצע שקיבל בעיריית רעננה היה 7,393 ₪. בשנת 2017 השכר החודשי הממוצע היה 5,441 ₪. באותה שנה הוא עבד גם ב"פסיפס" למשך חודשיים, ושכרו הממוצע לחודש היה 4,584 ₪. בשנת 2021 עבד התובע במודיעין אזרחי 8 חודשים (ינואר-אוגוסט) והשתכר בממוצע 8,859 ₪ לחודש.

43. מהראיות שצורפו לתצהיר התובע עולה שכבר בזמן שעבד בעיריית רעננה הוא סבל מבעיות רפואיות אחרות שהגבילו אותו בעבודתו שאינן קשורות לאירוע הרצח (ראו למשל עמוד 39 ועמודים 41-44 לנספחי התצהיר של התובע). עוד עולה מהראיות שהתובע ניהל הליך של פשיטת רגל (עמ' 44-45 לנספחי התצהיר). אין מידע על התקופה שבה נוהל ההליך, הסיבות שבגינן הוא נכנס להליך פשיטת רגל וכיצד הסתיים ההליך.

44. לא די בנתונים שהציג התובע כדי לחשב את הפסדי השכר בעבר.

45. בגין הפסד ההשתכרות בשנה הראשונה שלאחר האירוע וההפסד החלקי בתקופות שלאחר מכן, עד שהתובע הגיע לגיל פרישה, אני פוסקת לתובע פיצוי גלובלי בסך של 300,000 ₪. הסכום כולל הפסדי פנסיה.

<u>עזרת צד ג</u>

46. התובע הצהיר כי נוכח מצבו הוא זקוק להשגחה, עזרה ותמיכה במשך כל שעות היממה ובני המשפחה משתדלים שלא להשאירו לבד (סעיף 15 לתצהיר). כך הצהירו גם בניו.

אין ספק שהתובע נזקק לתמיכת המשפחה, אולם היקף העזרה הנטען לא מתיישב עם העובדה שהתובע עבד במשך כל השנים, וגם לא עם האמור במכתבה של ד"ר אתי אבלין, אשר צורף לתצהיר התובע, שם נכתב שלתובע ארבעה ילדים מנישואיו הראשונים והוא היחיד שמטפל בהם (עמ' 45 לנספחים).

47. ד"ר גרינברג, אשר נתנה חוות דעת מטעם התובע, לא קבעה שהוא זקוק לעזרת הזולת.

48. בגין העזרה המוגברת של בני המשפחה ותמיכתם בשנה הראשונה אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 25,000 ₪.

<u>הוצאות רפואיות</u>

49. התובע מקבל טיפול תרופתי ונפשי.

50. לא צורפו קבלות עבור התרופות או הטיפולים ולא ברור האם התובע מקבל את הטיפולים במסגרת פרטית או ציבורית.

51. לפי חוות הדעת של ד"ר גרינברג התובע זקוק להמשך טיפול תרופתי ושיחתי אינטנסיבי.

52. אני פוסקת לתובע פיצוי גלובלי בגין טיפול תרופתי בסך של 5,000 ₪, כנתבע על ידו.

53. בגין הנסיעות לטיפולים, בעבר ובעתיד אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 50,000 ₪.

<u>כאב וסבל</u>

54. לתובע נותרה נכות משמעותית, אשר משליכה על התפקוד הנפשי והחברתי.

55. התובע עתר לפיצוי בסך של 500,000 ₪ בראש נזק זה. הנתבעת לא חלקה על הסכום הנתבע.

56. אני פוסקת לתובע פיצוי בסך של 500,000 ₪ בגין כאב וסבל.

<u>ניכויים</u>

57. נתבעת 3 חויבה במסגרת ההליך הפלילי לפצות את התובע בסכום של 500,000 ₪ (סעיף 24 לגזר הדין מיום 29.12.2014). אם הסכום שולם, יש לנכות אותו מהפיצוי שנפסק.

58. מהסכום שנפסק יש לנכות גם את הסכום שקיבל התובע במסגרת הסדר הגישור עם נתבעות 1 ו– 2.

<u>סוף דבר</u>

59. על נתבעת 3 לשלם לתובע את הסכומים שנפסקו. נוסף על כך תשלם נתבעת 3 לתובע שכר טרחת עו"ד והוצאות משפט בסכום של 970,000 ₪ (במעוגל).

המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ז אדר ב' תשפ"ב, 30 מרץ 2022, בהיעדר הצדדים.

עירית כהן, שופטת